EU:n valtiontukisääntöjen soveltaminen fiskaalisiin toimenpiteisiin, HE 27/2019

Asiantuntijalausunto

johtava asiantuntija Niina Puolusmäki

Työ- ja elinkeinoministeriö

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Valtiontuen käsite, SEUT

SEUT 107 artiklan 1 kohta – valtiontuen määritelmä ja kielto:

”Jollei tässä sopimuksessa toisin määrätä, ***jäsenvaltion myöntämä taikka valtion varoista*** *muodossa tai toisessa myönnetty tuki, joka* ***vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla*** *jotakin* ***yritystä tai tuotannonalaa*** *ei sovellu yhteismarkkinoille, siltä osin kuin se* ***vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.***”

Täyttyvätkö valtiontuen kriteerit?

Valtiontuen neljä **kumulatiivista** kriteeriä:

1. **Julkisten varojen** kanavoiminen **yrityksiin** (taloudellisille toimijoille)

2. **Taloudellinen etu** on **valikoiva** (tuki kohdistuu ja suosii tiettyjä yrityksiä/toimialoja/alueita)

3. **Vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua** (potentiaalinen uhka riittää)

4. **Vaikuttaa jäsenmaiden väliseen kauppaan** (kynnys alhainen)

Sillä onko toimenpide luonteeltaan verotuksellinen ei ole merkitystä valtiontukisääntöjen soveltamisen kannalta > olennaista on, täyttääkö toimenpide kaikki edellä luetellut valtiontuen kriteerit. Käytännössä verotuksellisten toimenpiteiden kohdalla tyypillisesti keskustelua käydään eniten valikoivuuskriteerin täyttymisestä.

Valikoivuuden arviointi verotuksellisissa toimenpiteissä kolmiportaisessa mallissa

Määritellään sovellettava viiteverojärjestelmä

Muodostaako suunniteltu verotoimenpide poikkeuksen referenssijärjestelmästä

> suosii jotain toimijaa

Voidaanko valikoivaa verotoimenpidettä perustella verojärjestelmän rakenteella ja luonteella (esim. progressio, tarve torjua verokiertoa)

Yleislähtökohta on, että komissio tarkastelee verotuksen valikoivuutta aina suhteessa kansalliseen verojärjestelmään > jäsenvaltiokohtaisessa arvioinnissa on vaikea tehdä yleistyksiä muiden maiden verotusratkaisuista

Komission yleisvalvontavastuu

- Kun valtiontuen kriteerit täyttyvät, pääsääntö on, että toimenpiteistä tulee tehdä komissiolle valtiontuki-ilmoitus ennen tuen täytäntöönpanoa (ennakkoilmoitusmenettely, ”notifiointi”).
  - Poikkeukset ennakkoilmoitusmenettelystä:
    - Vähämerkityksellinen de miminis -tuki, komission asetus 1407/2013
    - Yleinen ryhmäpoikkeusasetus, ns. RPA, komission asetus 651/2014 muutoksineen.
- Menettely perustuu SEUT-sopimuksen 108 artiklan 3 kohtaan
  - Tarkemmat säännöt on koottu valtiontukien ns. menettelyasetukseen (neuvoston asetus 2015/1589).
  - Komissio arvioi ennakkoilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvien tukien hyväksyttävyyden tyypillisesti antamiensa valtiontukisääntöjen (suuntaviivat ja puitteet) nojalla. Mikäli tukitoimenpide ei kuulu komission antamien sääntöjen soveltamisalaan, tuen hyväksyttävyys voidaan arvioida myös suoraan SEUT-sopimuksen nojalla.
  - Komissio selvittää mm. ennakkoilmoitusmenettelyssä, että valtiontuella on kannustava vaikutus, tuen oikeasuhtaisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta ja esim sitä, ettei tuki vaikuta kilpailuun yhteisen edun kannalta ristiriitaisella tavalla.
  - Komissio antaa päätöksen 2 kuukauden kuluessa täydellisen ilmoituksen vastaanottamisesta.
- Suomessa valtiontuki-ilmoitukset komissiolle toimitetaan TEM:in välityksellä (pl. MMM:n hallinnonalan valtiontuet).
- Komissio tekee myös tukien jälki-tarkastuksia (ns. monitoroinnit) sekä komissio tutkii valtiotukiratkaisuja oma-aloitteisesti tai valtiontukikanteluiden tuloksena.